

Cenu Josefa Jungmanna získal Michal Ctibor za nový překlad Vergiliova eposu *Aenéis*

Praha, 8. 10. 2024; Obec překladatelů dnes ocenila nejzdařilejší umělecké překlady za rok 2023. Nositelem Ceny Josefa Jungmanna se stal Michal Ctibor, autor nového překladu jednoho ze stěžejních děl antické literatury, Vergiliova eposu *Aenéis*, který v loňském roce vydalo nakladatelství Argo.

„Pustit se do překladu bezmála deseti tisíc latinských veršů vyžaduje odvalu, jeho dokončení chce vytrvalost a ke zdaru takového podniku je třeba erudice, filologické solidnosti a talentu. Vzhledem k tomu, že **MICHAL CTIBOR** disponuje všemi zmíněnými předpoklady, můžeme si přečíst *Aeneidu* v současné češtině, v níž se setkává vzletnost se strohou vznešeností i s mluvňou jadrností,“ píše porota v odůvodnění svého rozhodnutí. Ocenila mimo jiné to, že autor nové české verze *Aeneidy*, již doprovodil poznámkovým aparátem i zasvěcenou předmluvou, mimořádně zdařile skloubil narativní plynulost s českou přízvuknou nápodobou antického hexametru a vyhnul se přitom šroubovaným konstrukcím a nepřírozenému slovosledu, které snahu dostát antickému veršovému rozměru často provází. „Výsledný překlad je čtivý a srozumitelný a zároveň i rytmicky plynulý a libozvučný, přičemž se po obsahové stránce nevzdaluje originálu. Za přínos k oživení a kultivování kořenů naší kultury náleží Michalu Ctiborovi ocenění nejvyšší,“ stojí v odůvodnění poroty, která pracovala ve složení **Alice Flemrová, Šárka Grauová, Hana Kosáková, Michael Půček a Jarka Vrbová**.

Cenu Josefa Jungmanna uděluje Obec překladatelů za nejlepší překladové dílo publikované v prvním vydání v českém jazyce v oblasti prózy, poezie, dramatu a nebeletristické literatury z oboru humanitních věd v předchozím kalendářním roce, a to už od roku 1991. Spolu s Cenou Josefa Jungmanna dnes porota v prostorách pražského Goethe-Institutu tradičně vyhlásila i další překladatelská ocenění:

Mimořádnou tvůrčí prémii porota udělila **MIROSLAVU TOMKOVI** za suverénní překlad románu významného ukrajinského spisovatele **Serhije Žadana *Depeche Mode***, který v překladu vyšel roku 2023 v nakladatelství FRA. Román zachycuje období transformace devadesátých let v prostředí východoukrajinského Charkova, které je líčeno prizmatem několika mladých protagonistů. Mimořádně svěží a vtípné vyprávění, skvěle vystavěné a jakoby z reality odposlouchané dialogy, citlivé přechody mezi spisovností a slangem náctiletých, střídání lyrického líčení a syrových pasáží se překladateli podařilo vystihnout až kongeniálním převodem.

Tvůrčí prémii udělila porota celkem pěti překladatelům a překladatelkám:

MICHALU BRABCOVI za citlivý a tvůrčí překlad románu *Zpívám já a hora tančí* současné

katalánské spisovatelky **Irene Solà**, který v roce 2023 vydalo nakladatelství Euskaldun. Překladatel se znamenitě vypořádal se všemi úskalími převodu lyricko-epické skladby, jejíž muzikálnost je deklarována už v názvu a v níž je vznešené promícháno s nízkým a tradice s modernitou. Chorální oslava Pyrenejí, v níž zaznívají hlasy živých i mrtvých, zvířat, rostlin, ale i mraků, stojí na jazyce a jeho zvukomalebnosti, na proměnách rytmu a výrazu: ve špatném překladu by tento text zcela pozbyl kouzlo a stal by se téměř nečitelným. Čeští čtenáři si jej však zásluhou Michala Brabce mohou naplno vychutnat ve všech jeho tónech.

JANĚ VAN LUXEMBURG za překlad švýcarského románu ***Knihla krve*** nebinární*ho autora*ky **Kima De L'Horizon**. Knihu vydalo v roce 2023 nakladatelství Host.

Tento v zahraničí velmi oceňovaný, mnohovrstevný autofikční román představoval pro překladatelku bezesporu obrovskou výzvu. Text knihy, sestávající z proudu reflexí, epických pasáží, popisů scén, dialogů a historických textů, není totiž napsaný pouze spisovnou či hovorovou němčinou. Obsahuje rovněž rozsáhlé pasáže v bernském dialektu a sociolekty bohaté na anglické slangové výrazy. Lze konstatovat, že překladatelka se s úskalími textu vypořádala invenčně a s originalitou, která si nezadá s jedinečností experimentálního jazyka Kima de L'Horizon.

ALENĚ MACHONINOVÉ za bravurní překlad prozaického debutu ruské básnířky **Oksany Vasjakinové *Rána***, který vydalo nakladatelství Maraton. Kniha je v Rusku zakázaná už kvůli svému tématu: hlavní hrdinka a vypravěčka příběhu psaného v první osobě se vyrovnává se svou sexuální orientací. Text však představuje vícevrstevnaté vyprávění: další rovina zpřítomňuje smrt vypravěččiny matky a úsilí se důstojně rozloučit nejen s ní, ale i se způsobem jejího života, důležité jsou kromě reflexe generačních rozdílů také úvahy o paměti a traumatu. Překladatelce se podařilo věrně a s citem přetlumočit tuto rozvětvenost, stejně jako nezakotvenost, nejistotu a otevřenost subjektu vypravěčky.

MILOŠI ŘEZNÍKOVI za objevný a záslužný překlad románu ***Život a příhody Remusovy. Kašubské zrcadlo***, jehož autorem je **Aleksander Majkowski** a vydalo jej v loňském roce nakladatelství Argo. Toto klíčové dílo kašubské literatury, které vyšlo poprvé roku 1938, líčí putování hlavního hrdiny, laskavého podivína, za ideály a může čtenáři v lečjakém ohledu připomenout Dona Quijota. To však neznamená, že by šlo o vyprávění odvozené: autor do něj organicky včlenil kašubské reálie, místopis, krajinu a kulturu, což překladatel nejen adekvátně převedl, ale po faktografické stránce doprovodil i funkčními komentáři.

LADISLAVU ŠENKYŘÍKOVI za spolehlivý převod románu ***Hodiny Iana McEwana***, který v roce 2023 vydalo nakladatelství Euromedia Odeon. Ladislav Šenkyřík pracuje na překladech děl Iana McEwana soustavně a jeho překlady jsou setrvale solidní. Román *Hodiny* je z nich nejrozsáhlejší a klade na překladatele vysoké nároky – co se týče terminologie, stylisticky čistého zachování jazyka příslušné doby (zahrnuje období od šedesátých let 20. století až po dvacátá léta 21. století), ale i úsporného a střízlivého stylu. Děj románu plyne většinou pomalu, skutečná

dramata se odehrávají skrytě. Právě to je na překladech McEwana nejnáročnější. Překládat takový text je leckdy těžší než se vypořádat s textem dramaticky úderným a jazykově efektním.

Do síně slávy je v letošním roce uvedena germanistka a bohemistka, překladatelka z němčiny **MICHAELA JACOBSENOVÁ**, držitelka dvou tvůrčích ocenění za rok 2003 a 2013. Věnuje se nejenom překladům beletrie, z nichž můžeme vyzdvihnout např. kongeniální překlady Ingeborg Bachmannové či Arno Schmidta, ale překládá rovněž poezii. Její přebásnění německých textů se vždy vyznačují neobyčejnou harmonií formy a obsahu. Patří k těm překladatelům a překladatelkám, kteří obohatili českou knižnici o zásadní díla německojazyčné literatury. Za její práci jí právem přináleží zasloužené uznání a veliké poděkování.

Prémii Tomáše Hrácha, určenou za mimořádný překladatelský počin překladatelům a překladatelkám do 34 let, porota uděluje **ZDEŇKU POLÍVKOVI** za nápaditý převod románu **Chrise Panatiera Šňůraři**, který v roce 2023 vydalo nakladatelství Host. Sci-fi román vybočující z žánru živým hovorovým jazykem plným vtipu našel ve Zdeňku Polívkovi kongeniálního překladatele. Ten naplno využil možností češtiny dnešních nejmladších k přetlumočení originálního vyjadřování potřeštěného protagonisty a své překladatelské schopnosti pak potvrdil i bravurním vynalézáním nových slov pro Panatierovy meziplanetární reálie i disciplinovaným dohledáváním skutečných názvů desítek podivných živočichů a jejich bizarních tělesných pochodů. *Šňůraři* jsou právě díky jiskřivému jazyku čtenářským zážitkem i pro ty, kteří sci-fi obvykle nečtou.

Krameriův vinš, který Obec překladatelů uděluje jako poděkování osobnostem, jež se významně zasloužily o podporu a rozvoj literárního překladu v České republice, získala letos **MONIKA LODEROVÁ**, opora programové činnosti pražského Goethe-Institutu, za dlouholetou spolupráci s Obcí překladatelů a za aktivní podporu překladové literatury.

Stipendium Hany Žantovské, jehož smyslem je podpořit vydávání básnických překladů do češtiny, získali **JANA KITZLEROVÁ** a **VOJTĚCH FRANK** za překlad básní **Velemira Chlebnikova** (Velemir Chlebnikov: Básně, Academia).

Udělení Ceny Josefa Jungmanna a dalších ocenění pro překladatele letos podpořili Ministerstvo kultury ČR, agentura Dilia, Nadace Český literární fond a Goethe-Institut Česká republika. Činnost Obce překladatelů finančně podporuje také hlavní město Praha.

Obec překladatelů (OP) sdružuje překladatele krásné literatury i teoretiky, kritiky a historiky zabývající se překladem. Jejím posláním je hájit práva, prosazovat profesní zájmy členů a dbát o úroveň a prestiž překladu v české literatuře. www.obecprekladatelu.cz

Kontakt pro další informace:

Anežka Charvátová, nezour@seznam.cz, 776 160 483,

Lukáš Novák, lukas.novak@litigocommunications.cz, 724 255 725